

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an20 coroane.
Pe jumătate de an10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Preotul și antialcoolismul.

Dintre acei bărbați ai Irlandei, cari în jumătatea întâia a secolului al XIX-lea și în lupta pentru independență și-au câștigat nume neperitor și a căror memorie s'a întipărit pe veacuri în inima poporului irlandez, se distinge prin activitatea sa rodnică și salvatoare de neam franciscanul Theobald Mathew (Mättiu).

Acest „apostol” cum îl numește neamul său, n'a fost politician ca celebrul O'Connel, ci un simplu călugăr, care 12 ani a luptat contra alcoolismului, ce amenință Irlanda cu peire.

O'Connel „apostolul libertății” a cutriat orașele și satele și sub focul și farmecul vorbirilor sale conștiința națională adormită a Irlandezilor s'a deșteptat, a devenit trează. Emanciparea Irlandezilor catolici a devenit fapt istoric și O'Connel a intrat în parlament ca reprezentantul unei națiuni întregi.

Th. Mathew știind însă, că poporul nu va avea nici un folos de rezultatele politice ale nobilului său amic, până atunci, până când un braț puternic nu-l va scoate din mocirla imoralității, și-a pus drept scop al vieții sale, nimicirea rădăcinei mizeriei: nimicirea alcoolismului.

Trebuie să știm, că un mijloc barbar — uzitat de altcum în de comun de popoarele apusene culte la colonizări — cu ajutorul căruia feudalismul englez intenționa să stârpească orice manifestare a sentimentului vieții naționale, este alcoolul. Anglia a importat alcool în Irlanda, iar nenorocitul popor aruncat în brațele alcoolismului în amara-i desperare a beut să uite și urmarea a fost, că demonul alcoolismului a pustiit țara de-a lungul și de-a latul și a îngropat independența politică a Irlandezilor.

A da lovitură de grație alcoolismului și a elibera pe frații săi din sclăvia vițiului beției: a fost scopul vieții lui Mathew. Deja dela hirotonirea sa întru preot de pe amvon, cu ocaziunea mărturisirii și în convorbirile sale private cu credincioșii în continuu, oportune-impertune, a biciuit vițiul beției. Cu multă vervă și convingere a arătat cum ruinează alcoolul familii și risipește cămine mai multe, decât toate celelalte nenorociri. Le-a descris în colori vii grozavele urmări ale beției și deplorabila soartă a familiei alcoolistului pățimăș. Urmările ostenelei lui însă nu se iveau încă. Biserica eră tixită de credincioși, cari au venit să asculte graiul

înțelept al păr. Mathew, dar asemenea tixite erau și crășmele.

Văzând el că mijloacele pastorale ordinare nu duc la isbândă, a înghebat — cu ajutorul amicilor și tovarășilor săi — o reuniune antialcoolistă, zicând: de ne va succede salvarea măcar a unui singur suflet alungat în mizeria sufletească și trupeză de patima beției, osteneala noastră nu rămâne nerăsplătită. Nu mult după aceasta, spre a informă opinia publică și spre a câștiga aderenți ideilor sale, a aranjat o mare adunare publică, la care — mai vârtos — curiozitatea a atras o mulțime enormă. Cu ocaziunea aceasta fără exagerare, dar pregnant și cu o duioșie fecundă și scaldată în iubire a descris urmările beției: mizeria, depravarea și dejosirea mai ales a acelor, cari cu sudoarea feții lor își câștigă pâinea cea de toate zilele. I-a rugat, i-a implorat, ca în interesul nevinoșilor copii și a fericirii lor temporale și vecinice s'o rupă cu vițiul beției. Și peste o lună — adevă de la înființare — numărul membrilor reuniunii se urcă dela 59, la 4000 — iar peste trei luni la 25.000. La sfârșitul anului cu bucurie și plin de credință aduce la cunoștință adunării generale că 156 mii de membri au depus votul abstenenții.

Ca fulgerul s'a dus faima părintelui Mathew și a trecut peste hotarele Irlandei în Britania și în America. Fu chemat în orașul Limerik. Aici cu deplin rezultat a făcut propagandă, a îndemnat și a instruit poporul exclamând: de ce sunt tixite temnițele Angliei cu Irlandezi? de unde mizeria morală a Irlandezilor? Dela alcool! Acesta-i călăul poporului nostru... acesta-i rușinea neamului nostru!

Mulțor lucruri și împrejurări poți rezista, iubirii însă nici odată, — și din cuvintele cumpătate ale păr. Mathew atâta iubire, atâta căldură radiă, încât numărul abstenenților s'a sporit încă cu 150 de mii. A cercetat apoi dearândul toate orașele mai mari, iar în capitala țării, în Dublin fu primit ca un adevărat suveran. Cam la 1838 și-a început activitatea și în 1840 avea două milioane de aderenți. Americanul Chauning zice, că umblând de repețite ori prin Irlanda totdeauna s'a depărtat cu impresia, că țara aceasta nu o mai poate salva nimenea. Și'n doi ani de zile Irlanda s'a schimbat cu desăvârșire, s'a reînnoit — prin un preot. Intr'atâta-l iubeau și-l cinsteau, încât, dacă-și potrivea calea prin vre-un sat, bătrânii, bolnavii și copii îl împrejmuiau și îi sărutau haina.

După propovăduirea ideilor sale umane în Londra, tras de îngrijorarea ce o ducea pentru frații săi expatriați, s'a dus în America, să samene și aici grăuntele abstenenții. În Statele-Unite fu oaspele orașului New-York, iar președintele republicii și lordmayorul orașului l-au onorat cu festivități impozante.

În sfârșit povara muncii spirituale și fizice, a muncii supraomenești de 12 ani petrecute în serviciul antialcoolismului — l-a prăbușit. Lovit de damblă, a mai trăit doi ani. Mulți neștiind că apostolul abstenenții zace grav bolnav, au venit la el să primească binecuvântare. Îngrijitorii însă nu permiteau nimăruia să se apropie de patul suferindului, ceea ce el observând — și ne mai putând grăi — prin semne își exprimă dorința de a-i primi. Și păr. Mathew cu ultima sfortare a puterii a binecuvântat pe cei veniți, până la unul și și-a dat nobilul suflet.

Irlanda i-a ridicat statuă; iar fiul Irlandei de trece pe dinaintea statuiei lui își ridică pălăria și plecându-și capul zice mulcom: — Ne-a iubit! Fie-i memoria binecuvântată!

Cetind biografia păr. Theobald Mathew, avem senzația, că dânsul a fost și este un adevărat tip al păstorului sufletesc, — în serviciul entialcoolismului. Cei 12 ani — închinăți neamului și bisericii — au fost deajuns să prăbușească cu desăvârșire, să execute — așazicând — dușmanul societății omenești și să primenească Irlanda.

Exemplul păr. Mathew ne dovedește mai presus de orice îndoială, că prin conștiința datoriei, a muncii și în deosebi prin iubirea față de chemarea preotească, păstorul de suflete poate lua lupta contra alcoolismului cu toată speranța învingerii, cu atât mai vârtos că sfera de activitate a preotului nostru e cu mult mai restrânsă decât a călugărului Mathew. Un motiv cardinal al nereușirii pe acest teren de activitate e nestudiarea problemei alcoolismului. Zace deci în interesul preotului, să studieze problema aceasta, ceea ce ne spus de mult îi înlesnește misiunea și spre acest scop ne stă la dispoziție o literatură întregă (de autori străini).

Și de ce trebuie să luptăm contra alcoolismului? Pentru că omenimea nu are mai primejdios și mai infam dușman decât alcoolismul. Orice altă lovitură a sorții e suportabilă. Bunul pierdut și-l recâștigi prin muncă și prin sânguință; libertatea usurpată și-o redă brațul vânjos. Sufletul,

Serbarea Rusaliilor în Arad. În ziua dintâi a sfințelor sărbători a servit sf. liturghie P. O. D. Dr. Gheorghe Ciuhandu, asesor referent școlar, asistat de părintele protopop al Aradului Traian Vațian, preotul Gavril Bodea și diaconul Dr. Lazar Iacob, profesor. În ziua a doua a servit și predicat P. O. D. Traian Vațian, cu asistența preoților Gavril Bodea și Vasilie Olariu, și-a diaconului Dr. Lazar Iacob.

Cununie. Candidatul la preoție ales în comuna Forău d. Ioan Cotuna și-a serbat cununia cu d-soara Mărioara Herțoga. Felicitări.

Direcțiunea școlii civile gr.-or. rom. din Arad invită părinții, cari ar dori să-și ducă fetele lor la internatul școlii civile rom. din Arad să se anunțe la direcțiunea numitei școlii, ca să se poată face preparativele pentru deschiderea internatului. Procurarea alimentelor între împrejurările de astăzi e mult mai anevoioasă și așa părinții cari vor să-și ducă fetițele lor la școala din Arad să se anunțe cât mai curând. Condițiunile de primire se vor fixa mai târziu și se vor conforma împrejurărilor, dar bineînțeles — fiind scopul internatelor noastre de-a avea cât mai multe femei române parte de carte — vor fi cât se poate mai moderate. Anunțurile sosite prea târziu nu vor fi luate în considerare.

Arad, Iunie 1918.

† **Gherasim Serb.** O viață petrecută în muncă și cinste a dispărut dintre noi. Venerabilul asesor referent în senatul episcopesc al Consistorului nostru eparhial din Arad s'a stins ca o lumină lină Duminecă, în 17/30 Iunie, seara, la orele 9, după îndelungate și grele suferințe, în etate de 72 ani. În adormitul în Domnul biserică își pierde un fiu credincios, Consistorul eparhial pe funcționarul său conștientos, neobosit în muncă și devotat chemării sale până la cele din urmă momente ale vieții sale, P. S. Sa părintele nostru Episcop pe conșcolarul, mai apoi colaboratorul său priceput în aranjarea și buna administrare a afacerilor episcopicești ale diecezii, familia pe părintele său bun și jertfitor, care fii vrednici a crescut neamului său. Pururea blând și treaz, prudent și chibzuit, muncitor și onest s'a bucurat în viață de considerația și cinstea cuvenită.

Ridicat din familie preotească după terminarea școlilor secundare, studiază teologia. Ca student în teologie luă parte activă la mișcarea și munca literară a tinerimii noastre din acele vremuri — mai prielnice — girează un timp, la începutul anului 1871, în calitate de redactor responsabil „Speranția”, organul „Societății de lectură a teologilor români din Arad”. După absolvirea studiilor teologice funcționează un timp ca învățător, apoi timp de 26 ani e notar comunal în Pil, iar dela 1900 asesor referent în senatul episcopesc al Consistorului eparhial din Arad. În aceasta calitate și-a câștigat merite neperitoare îndeosebi prin interesul și sprijinul, cu care a contribuit la dezvoltarea tipografiei și a librăriei diecezane la starea înfloritoare de azi.

Rămășițele pământești ale regretatului nostru defunct au fost așezate spre veșnică odihnă Marți, în 19 Iunie (2 Iulie). Prohodul l-a servit, și biserică catedrală și în prezența unui public numeros, P. S. Sa părintele nostru episcop Ioan, asistat de protopresbiterii: Dr. Gh. Ciuhandu, Mihail Păcățian, Traian Vațian, presbiterii: Gavriil Bodea și Vasilie Olariu și diaconul Ioan Cioara. Panegiricul l-a rostit frumos și elocvent părintele protopop T. Vațian.

Consistorul eparhial și familia îndurerată au dat următoarele anunțuri funebre:

Cu sinceră durere aducem la cunoștința credincioșilor noștri, că vrednicul și neobositul muncitor pentru promovarea tuturor afacerilor bisericicești, școlare și episcopicești **Gherasim Serb**, asesor referent consistorial în senatul episcopesc, în ziua de 17/30 Iunie a. c. seara la 9 ore, împărțit fiind cu sf. taine, a răposat în Domnul. Inmormântarea se va face Marți în 19 Iunie (2 Iulie) la orele 3 după amiază din casa Nr. 29 str. Florian. Fie-i memoria binecuvântată! Arad, 18 Iunie (1 Iulie) 1918. **Consistorul gr.-or. român din Arad.**

Subsemnații cu inima zdrobită de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, amicilor și cunoscuților, că mult iubitul și neuitatul nostru soț, tată, socru și bunic **Gherasim Serb**, notar pensionat, asesor referent consistorial după îndelungate și prea cumplite suferințe în al 72-lea an al vieții și în al 46-lea an al fericitei sale căsătorii la 17/30 Iunie 1918 la 9 ore împărțit fiind cu sf. taine și-a dat blândul și nobilul suflet în mâinile ziditorului.

Rămășițele pământești ale răposatului se vor așeza după ritul bisericeii gr.-or. române spre odihnă vecinică în grădina familiară din cimiterul de jos la 19 Iunie (2 Iulie) la orele 3 d. m. din casa Nr. 29 strada Florian. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată! Arad, la 17/30 Iunie 1918. Maria Serb n. Chirilescu, soție. Miron Serb, Teodor Serb, Florica Popovici n. Serb. Virgil Serb, fii și fică. Gheorghe Popoviciu, ginere. Titus Serb, Tiberiu Popoviciu, Lucia Popoviciu, nepoti și nepoate.

Necrolog. **Victor Popovici**, preot gr.-or. român în B.-Biaba și asesor la scaunul protopopesc al tractului Chișineu, a trecut la cele eterne după lungi și grele suferințe în ziua sf. Rusaliilor d. a. la 4 ore, în etate de 62 ani. Rămășițele pământești ale defunctului au fost așezate spre vecinica odihnă dela casa parohială, Marți în 12/25 Iunie d. a. la orele 3 d. a. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

Sprijinirea tinerilor talentați. Germania de mult s'a ocupat cu gândul să se sprijinească sistematic tinerii cu aptitudini alese. S'au adunat milioane în acest scop și se înființează școli separate pentru tinerii cu talent deosebit. Mișcarea aceasta a aruncat valuri și în Ungaria. În orașul Szeged cercurile pedagogice au înființat o comisiune, care desvoltă activitate în trei direcțiuni: o subcomisiune se nizește să afle pe tinerii cu talent; altă comisiune îi cercetează și examinează; comisiunea aceasta stă din bărbați de specialitate, în frunte cu un psiholog și un medic. Comisiunea a treia are menirea să provadă mișcarea aceasta cu funcționari pentru purtarea afacerilor administrative.

Urmările războiului. Gazetele din Stockholm publică mai multe rapoarte ale medicilor de provincie că mai cu seamă în cercurile muncitorești bântuie o boală cauzată de războiu. Aceasta boală se aseamănă mult cu idropia (boală de apă). E provocată de hrana neîndestulătoare și neschimbată, adică muncitorimea se nutrește în timpul de față numai cu hirincă și călărabe. Leacul boalei este odihna și hrana bună.

Cât vor costa cerealele din România? În înțelesul păcii încheiate la București, România este îndatorată ca nouă ani de-a rândul tot prisosul de cereale al său să-l dea Puterilor centrale. În primii doi ani bucatele acestea vor fi plătite cu un preț stabilit, anume 36 Lei fiecare măjă metrică. În ceialalți șapte ani suma aceasta se va stabili luându-se în seamă prețurile bucatelor din toată lumea.

Statua strămoșului Adam. Un american din Baltimore, John P. Brady, s'a decis să ridice un monument strămoșului Adam, protopărintele neamului omenesc. O revistă americană aduce știrea, că monumentul este deja desvâlit și-l descrie în chipul următor: Statua în realitate este un bloc de marmoră, cu o înălțime de un metru și jumătate. Deasupra blocului se înalță un triunghi de bronz. Pe latura blocului de marmoră stă scris: „Memoriei primului om, Adam. Sic transit gloria mundi 1909”. Statua e așezată într'un parc al unei mahalale din Baltimore.

Steagurile și îmbrăcămintea. Un ziar din Germania se ocupă cu lipsa de postav, și în genere cu lipsa materialului de îmbrăcămintă, și este de părerea, că steagurile ar putea fi întrebuințate ca material de haine. Nici după cele mai mari învingeri — zice foaia germană — nu se mărește bucuria poporației prin arborarea drapelurilor. Precum ne-am deprins cu lipsa de clopote, așa ne putem împăca și cu lipsa steagurilor.

Nr. 2582/1918.

Aviz stipendiștilor diecezani.

Stipendiștii dela ori cari fundațiuni administrate de Consistorul subsemnat sunt îndatorați, ca necondiționat și în cel

mai scurt timp să se legitimeze, prezentând Consistorului **atestat școlar** din urmă, în original, ori cel puțin în copie legalizată la notar public.

Cu atestatul școlar deodată să se trimită și **atestat dela antistia comunală**, vidimat de oficiul parohial concernent, despre starea materială a stipendistului și a părinților lui.

În scrisoarea, cu care se vor trimite aceste documente, să se indice: unde și la care institut are stipendistul de gând să-și continue studiile în anul școlar viitor, și că la care adresă (loc și poșta ultimă) să i-se trimită răspunsul.

Arad, din ședința cons. dela 14/27 Iunie 1918.

Consistorul ort. român din Arad.

Nr. 2398/1918.

Tuturor protopopilor și administratorilor protopopești din districtul consistorului Arădan.

În urma întreprinderii dlui ministru de război Excelența Sa dl ministru de culte și instrucțiune publică prin ordinul său Nr. 36014.918 III a. din 17 Maiu a. c. a oprit procurarea clopotelor de fier ori de oțel pentru biserici.

Ceeace prin aceasta și-se face cunoscut spre știre și acomodare pentru toate comunele bisericicești submanuate.

Arad, 15/28 Iunie 1918.

Ioan I. Papp, episcop.

Circular

cătră p. t. membri ordinari și ad-hoc ai sinodului protopresbiterial din tractul Vinga.

În conformitate cu prescrierile §-lui 51 din Statutul organic, Venerabilul Consistor eparhial din Arad, prin dispozițiunea luată în ședința plenară dela 26 Aprilie (9 Maiu) a. c. Nr. 1237/1918 m'a denumit comisar consistorial pentru conducerea actului alegerii de protopresbiter în tractul vacant al Vingei.

Deci amăsurat §§-lor 15 și 16 din regulamentul pentru procedură la alegerea de protopresbiter, convoc prin aceasta sinodul protopresbiterial electoral al numitului tract în ședința extraordinară pentru efectuarea alegerii de protopresbiter pe ziua de 12/25 Iulie a. c. la 9 ore înainte de amiază în sfta biserică gr.-ort. rom. din Vinga, — la care ședință cu stimă oficioasă invit pe onorații membri ordinari și ad-hoc ai sinodului protopopesc electoral al tractului Vinga.

Timișoara la 22 Iunie (5 Iulie) 1918.

Ioan Oprea, ppresbiter comisar consistorial.

Redactor responsabil: Dr. Teodor Botiș, profesor.

Concurse.

Nr. 79 F. G.

Dela Fundațiunea Gozdsu.

Pentru conferirea de burse din fundațiunea Gozdsu pe anul școlar 1918/1919 la universități, facultăți, școli superioare, școli medii se publică următorul concurs:

Concurentul să documenteze cu documente originale sau autenticate de notar public:

- că este fiu de cetățean ungar și aparține bisericii ortodoxe române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaților, provăzut cu clauzula parohului concernent, că și de prezent aparține bisericii greco-orientale române;
- că studiază la vre-un institut public de învățământ din patrie, spre care scop studentii dela școlile medii să prezinte atestatul școlar despre sporiul în studii în anul școlar 1917/1918, iar cei dela universități și facultăți indicele despre toate semestrele ascultate până acum;

